Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026–2029

Huomioita valtiovarainvaliokunnalle

Pasi Sorjonen, pääekonomisti, Akava
6.5.2025

Akava

VM:n talousennusteen numerot lyhyesti

- BKT: 2025 +1,3 % ja noin +1,5 % 2026-2029.
- Valtion ja paikallishallinnon alijäämä yli 4 % suhteessa BKT:n arvoon.
- Velan suhde BKT:n arvoon kohoaa 89,9 prosenttiin vuonna 2029.
- Ennuste olettaa, että tullisotku selviää 90 päivän ”tullitauon” aikana – on merkittävä riski, että tullit jäävät ja vuosien 2025-2026 talouskehitys on ennustettua hitaampaa.
- Edellinen viiden vuoden kasvujakso Suomen taloudessa oli vuosina 2015-2019.

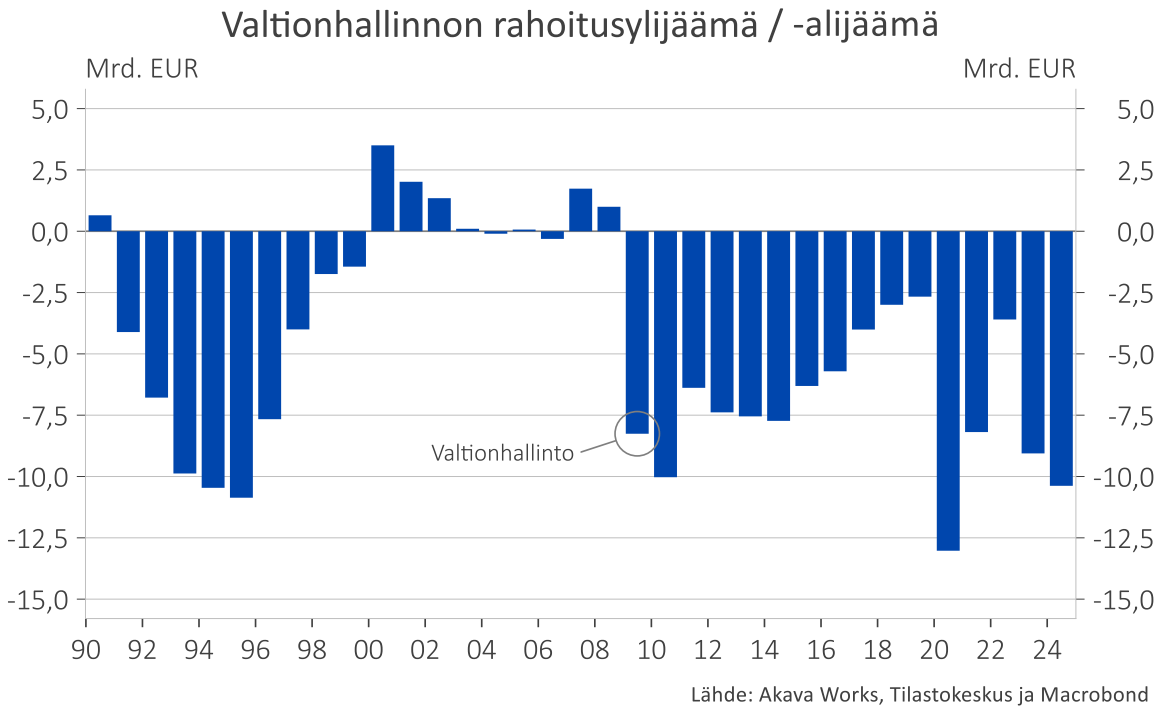
Akava

JTS:n tilannearvio on realistinen

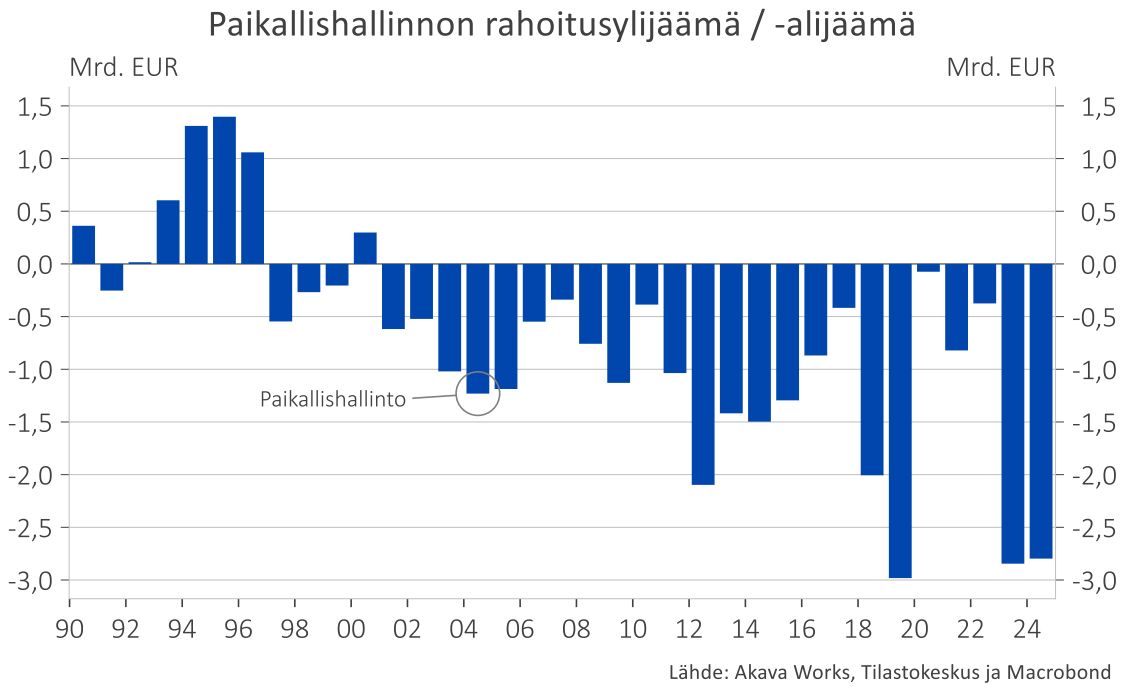
- Julkisen talouden velkaantumista on vaikea taittaa ja huoli alijäämistä on aiheellinen.
- Tuottavuus paranee hitaasti ja työvoiman kasvu hidastuu – niinpä talouskasvu sekä reaalitulojen että julkisen sektorin tulojen kasvu pysyvät hitaana.
- Matala syntyvyys pitää uudet ikäluokat pieninä.
- Ikääntyvä väestö elää pidempään, mikä kasvattaa terveys- ja hoivamenoja.
- Huoli julkisen talouden kriisinkestävyydestä on aiheellinen.
- Velan kasvu lisää korkomenoja – niihin uppoavalle rahalle olisi muutakin käyttöä.

Akava

Jos JTS toteutuu, valtiontalous on alijäämäinen 21 vuotta peräkkäin, paikallishallinto 29 vuotta

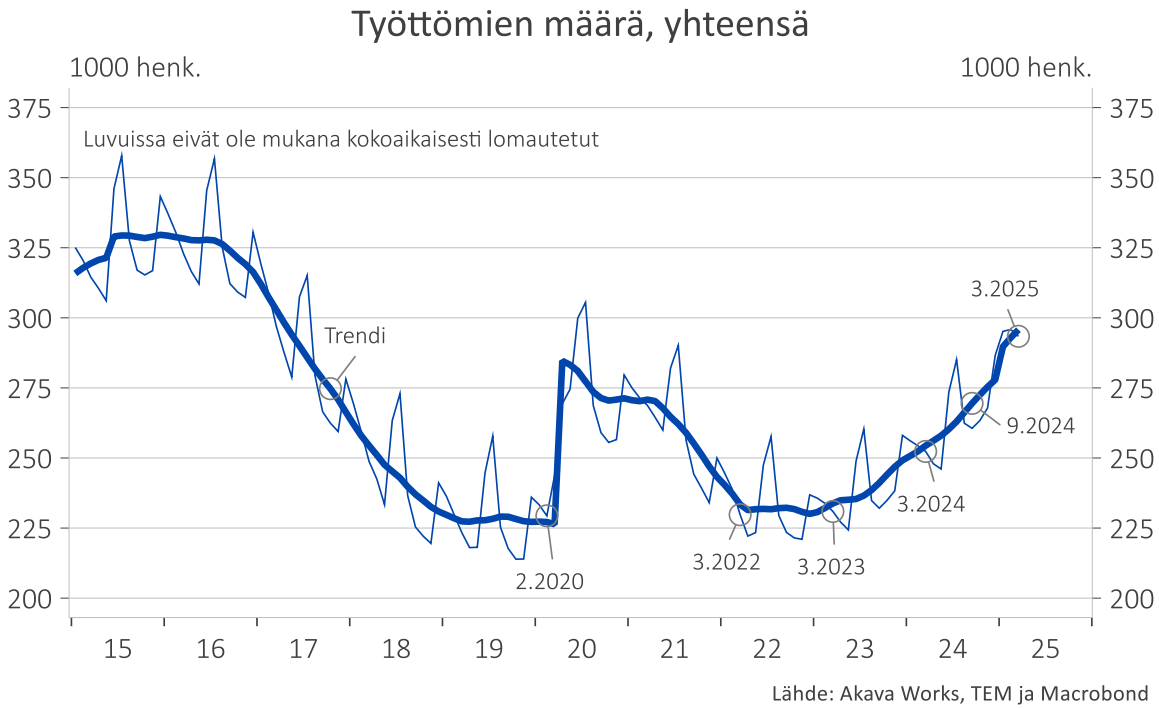
Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

Akava

Työmarkkinoiden uudistaminen toimii heikosti, kun ei ole avoimia työpaikkoja

Työttömien määrä noin +62 500 maaliskuun 2023 jälkeen, korkeakoulutetut +17 800.

- Työmarkkinoiden uudistukset ovat luultavasti lisänneet työttömyyttä – ajoitus ei osunut nappiin.
  - Avoimia työmahdollisuuksia on nyt poikkeuksellisen vähän.
  - Työttömien on vaikea työllistyä ja työttömyysjaksot pitkittyvät.
  - Heikko talousluottamus painaa yksityistä kulutusta, kauppaa, palvelualoja, asuntomarkkinoita ja rakentamista.
  - Valoa ehkä näkyvissä: Uusia työttömyysjaksoja on aiempaa vähemmän.

Akava

Uusia työttömyysjaksoja on puolen vuoden ajan alkanut vähemmän kuin sitä ennen

Lähde: Akava Works, TEM ja Macrobond

Akava

Julkisen sektorin tervehdyttämisestä kasvun vauhdittamiseen – verolinjat pääosin tervetulleet

- Työmarkkinoiden ja koko kansantalouden heikon vireen vuoksi uudet kasvutoimet on helpompi ymmärtää.
- Kasvu- ja verotoimet ovat odotettua järeämpiä.
- Akava kannattaa lämpimästi ansiotuloverotuksen keventämistä siten, että myös korkeat työn rajaveroasteet alenevat.
- Yhteisöveron alentaminen kasvattaa investointeja, sillä niiden tuottovaatimus alenee riippumatta riskin määrästä – uudet investoinnit tuovat myös lisää työpaikkoja.

Akava

Osa puoliväliriihen linjauksista on ongelmallisia

- Akava katsoo, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ovat tulonhankkimismenoja ja vastustaa jyrkästi niiden verovähennysoikeuden poistamista.
- Työhuonevähennyksen heikennys vähentää edellytyksiä tehdä töitä monipaikkaisesti.
- Korkeakoulujen rahoitukseen tehdyt merkittävät leikkaukset ovat ristiriidassa osaamis- ja koulutustason nostamistavoitteen kanssa.

Akava

Akava